

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20245 - Història Contemporània de les Balears / 1
Titulació	Grau d'Història - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Elisabeth Ripoll Gil <i>Responsable</i> elisabeth.ripoll@uib.es	11:00	12:00	Dilluns	09/09/2019	17/02/2020	AC09 - Ramon Llull
Pere Salas Vives <i>Responsable</i> pere.salas@uib.es	17:00	18:00	Dimecres	17/02/2020	04/06/2020	Despatx AC 09

Contextualització

Aquesta assignatura és una optativa de 6 crèdits ECTS del Grau d'Història ubicada dins el mòdul "Història de les Balears". Amb l'objecte de complementar les qüestions tractades a les assignatures Història Contemporània Universal, Història del Món Actual, Història Contemporània d'Espanya fins 1939 i Història Contemporània d'Espanya des de 1939 es pretén proporcionar uns coneixements especialitzats en la història política, social, econòmica i cultural de les Balears des de finals del segle XVIII fins als nostres dies. S'aspira així mateix a atorgar eines per introduir als alumnes a la recerca amb fonts primàries sobre temes d'història local i d'història de les Balears. A més a més, es pretén contribuir a desenvolupar l'esperit crític i la capacitat d'anàlisi respecte el nostre passat recent i els problemes i reptes actuals de la nostra comunitat autònoma.

Requisits

Competències

Específiques

- * Valorar de manera crítica les diferents realitats socials actuals i del passat a partir de la consciència de pluriculturalitat, del desenvolupament dels drets humans, dels principis democràtics, de la igualtat entre

Guia docent

dones i homes, de la solidaritat, de la protecció al medi ambient i de la cultura de la pau i accesibilitat universal de les persones amb discapacitat (CE-12).

Genèriques

- * Comprendre, utilitzar i ser capaç d'explicar el llenguatge propi de la Història, així com l'específic de cada un dels grans períodes en què es divideix (CG-.2).

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

PROGRAMA. HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE LES BALEARS

1. La Guerra del Francès i el Regnat de Ferran VII (1808-33).
 - 1.1. La crisi de l'Antic Règim i la Guerra del Francès.
 - 1.2. L'impacte polític, social, econòmic i cultural de la guerra a les Balears.
 - 1.3. La reacció absolutista 1814-20.
 - 1.4. El Trienni liberal 1820-23.
 - 1.5. L'ominosa dècada 1823-1833.
2. El Regnat d'Isabel II (1833-68) i el Sexenni Revolucionari (1868-74).
 - 2.1. El Regnat d'Isabel II i la construcció de l'Estat Liberal i centralista.
 - 2.2. La primera guerra carlina i les regències (1833-43).
 - 2.3. La consolidació de l'Estat Liberal (1844-68).
 - 2.4. El Sexenni Revolucionari (1868-74).
3. La Restauració Borbònica (1875-1923).
 - 3.1. El sistema polític de la Restauració: característiques generals.
 - 3.2. El regnat d'Alfons XII i la regència a les Balears (1875-1902).
 - 3.3. Els inicis del regnat d'Alfons XIII. La crisi de canvi de segle i el maurisme (1902-14).
 - 3.4. L'impacte de la Gran Guerra i la crisi final del sistema. El verguisme (1914-23).
 - 3.5. Les forces excloses del sistema.
4. Economia, societat, cultura i educació al segle XIX.
 - 4.1. L'economia.
 - 4.2. La població.
 - 4.3. La societat.
 - 4.4. La cultura.
 - 4.5. L'educació.
 - 4.6. La religió.
 - 4.7. La condició femenina.
5. La Dictadura de Primo de Rivera (1923-30) i la Segona República (1931-36).
 - 5.1. La Dictadura de Primo de Rivera: causes, desenvolupament i crisi.
 - 5.2. La proclamació de la República. Les reformes del primer bienni (1931-33).
 - 5.3. El Bienni Radicalcedista (1933-36).
 - 5.4. El Front Popular (1936).

Guia docent

- 5.5. Canvis econòmics, socials i culturals al primer terç del segle XX.
- 6. La Guerra Civil (1936-39).
 - 6.1. L'aixecament militar i el desembarcament republicà.
 - 6.2. Els bombardeigs franquistes i l'aviació italiana.
 - 6.3. La repressió dels dos signes.
 - 6.4. L'economia de guerra.
 - 6.5. La vida quotidiana.
 - 6.6. El final de la guerra.
- 7. La Dictadura Franquista (1939-75).
 - 7.1. El franquisme: concepte, naturalesa i característiques.
 - 7.2. La llarga postguerra (1939-51).
 - 7.3. El decenni frontissa (1951-59).
 - 7.4. Els anys del desenvolupisme (1959-73).
 - 7.5. El tardofranquisme (1973-75).
- 8. La Transició Democràtica i la Preautonomia (1975-83).
 - 8.1. De la mort de Franco a les eleccions de 1977.
 - 8.2. La preautonomia i l'aprovació de l'estatut.
- 9. La Consolidació Democràtica i l'Autonomia (des de 1983 fins als nostres dies).
 - 9.1. Les primeres legislatures autonòmiques (1983-99).
 - 9.2. Del primer Pacte de Progrés a l'actualitat.
- 10. Economia, societat, cultura i educació a l'època del turisme de masses.
 - 10.1. L'economia.
 - 10.2. La població.
 - 10.3. La societat.
 - 10.4. La cultura.
 - 10.5. L'educació.
 - 10.6. La religió.
 - 10.7. La condició femenina.

Metodologia docent

Els crèdits presencials s'impartiran a partir de classes teòriques (exposició del temari per part dels professors) i classes pràctiques (explicació i seguiment del treball de curs, comentari de materials, exposicions a càrrec de l'alumnat, debats, projeccions i comentari d'audiovisuals o pel·lícules històriques, etc).

A començament de curs s'establirà la periodització de la distribució dels continguts i l'estructura concreta de les sessions.

Es podran organitzar, dins l'horari de classe o no, algunes sessions específiques a càrrec d'especialistes o taules rodones amb testimonis d'orals d'aspectes diversos de la història de les Balears.

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Explicació del temari	Grup gran (G)	Exposició dels continguts temàtics de l'assignatura per part dels professors.	30

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes pràctiques	Seguiment del treball de curs, exposicions i debats	Grup gran (G)	-Explicació i seguiment individualitzat del treball de curs. -Exposicions de resultats del treball de curs. -Documentals històrics sobre les Illes Balears. -Sessions específiques a càrrec d'investigadors en aspectes concrets de la història contemporània de les Balears. -Presentacions de novetats bibliogràfiques -Taules rodones amb testimonis de la història recent de les Balears (Guerra Civil, franquisme i transició democràtica)	12
Avaluació	Exàmens.	Grup gran (G)	Es durà a terme un examen final amb el contingut de tota la matèria de l'assignatura	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Treball bibliogràfic i/o de recerca de curs	Elaboració d'un treball bibliogràfic i/o de recerca obligatori sobre un tema triat lliurament per l'alumne en relació amb la història contemporània de les Balears.	85
Estudi i treball autònom individual	Recensions d'articles, comentaris, assistència a activitats complementàries, etc.	Realització de breus comentaris i recensions sobre materials proporcionats pels professors (articles científics, documentals, cinema històric, etc). També es proposarà i valorarà l'assistència a conferències, seminaris i exposicions relacionades amb el programa de l'assignatura. En aquest sentit, està prevista la realització durant el curs de diverses activitats organitzades per l'àrea d'Història Contemporània tals com: -Presentacions de llibres sobre història contemporània de les Balears. -Comentari de pel·lícules i documentals -Conferències a càrrec d'especialistes. -Conferències amb motiu del centenari de la Revolució Soviètica. -Cicle de documentals i cinema històric. -Jornades d'història contemporània de les Balears. -Seminari sobre la formació interdisciplinària en Ciències Humanes i Socials.	20

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Explicació del temari

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Exposició dels continguts temàtics de l'assignatura per part dels professors.
Criteris d'avaluació	Assistència i participació a les classes teòriques.

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Seguiment del treball de curs, exposicions i debats

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	-Explicació i seguiment individualitzat del treball de curs. -Exposicions de resultats del treball de curs. - Documentals històrics sobre les Illes Balears. -Sessions específiques a càrrec d'investigadors en aspectes concrets de la història contemporània de les Balears. -Presentacions de novetats bibliogràfiques -Taules rodones amb testimonis de la història recent de les Balears (Guerra Civil, franquisme i transició democràtica)
Criteris d'avaluació	Assistència i participació a les classes teòriques

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Guia docent

Exàmens.

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es durà a terme un examen final amb el contingut de tota la matèria de l'assignatura
Criteris d'avaluació	Es realitzaran dos exàmens parcials en els quals es valorarà la capacitat de comprensió, la capacitat síntesi, la redacció i l'ús de terminologia històrica adient. L'obtenció d'almenys un 4 del conjunt d'aquests parcials serà condició necessària (però no suficient) per poder aprovar l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 4

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Treball bibliogràfic i/o de recerca de curs

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Elaboració d'un treball bibliogràfic i/o de recerca obligatori sobre un tema triat lliurement per l'alumne en relació amb la història contemporània de les Balears.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de síntesi, d'estructuració, de reflexió i de crítica de les fonts i/o de la bibliografia-. L'obtenció d'almenys un 4 d'aquest treball serà condició necessària (però no suficient) per poder aprovar l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari A amb qualificació mínima 4

Percentatge de la qualificació final: 35% per a l'itinerari B amb qualificació mínima 5

Recensions d'articles, comentaris, assistència a activitats complementàries, etc.

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Realització de breus comentaris i recensions sobre materials proporcionats pels professors (articles científics, documentals, cinema històric, etc). També es proposarà i valorarà l'assistència a conferències, seminaris i exposicions relacionades amb el programa de l'assignatura. En aquest sentit, està prevista la realització durant el curs de diverses activitats organitzades per l'àrea d'Història Contemporània tals com: -Presentacions de llibres sobre història contemporània de les Balears. -Comentari de pel·lícules i documentals -Conferències a càrrec d'especialistes. -Conferències amb motiu del centenari de la Revolució Soviètica. -Cicle de documentals i cinema històric. -Jornades d'història contemporània de les Balears. -Seminari sobre la formació interdisciplinària en Ciències Humanes i Socials.
Criteris d'avaluació	Elaboració d'activitats breus proposades pels professors al llarg de l'avaluació contínua (recensions d'articles, comentaris de material audiovisual, assistència i redacció d'informes sobre exposicions, conferències, jornades i congressos relacionats amb el temari, presentacions de llibres, i altres activitats organitzades per l'àrea d'Història Contemporània).

Es valorarà la comprensió, la contextualització i l'anàlisi del material treballat.

Percentatge de la qualificació final: 15% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 15% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Guia docent

Bibliografia bàsica

- ALZINA, Jaume – BLANES, Camil.la – FIOL, Pere, *Història de Mallorca*, Editorial Moll, Palma 1982, vol. I i II.
- BLANES, Camil.la – MARIMON, Antoni (coordinadors), *Història de Mallorca volum III (1975-1998)*, Editorial Moll, Palma 1999.
- CASASNOVAS, Miquel A., *Història de les Illes Balears*, Editorial Moll, Palma 2005.
- CASASNOVAS, Miquel A., *Recursos i materials per a la història de Menorca*, IES Josep M. Quadrado, Ciutadella 2006.
- CASANOVAS, Miquel A. – GINARD, David, *L'època contemporània a les Balears (1780-2005)*, Edicions Documenta Balear, Palma 2006.
- DIVERSOS AUTORS, *Cent anys d'Història de les Balears*, Editorial Salvat, Estella 1982.
- DIVERSOS AUTORS, *Atles de les Illes Balears*, Edicions Cort, Palma 1995.
- DIVERSOS AUTORS, *El segle XIX a Menorca dossier a Estudis Baleàrics* núm. 78/79 (Palma, 2005).
- DIVERSOS AUTORS, *Historia de las Islas Baleares. Época Contemporánea. Siglo XIX* (vol. 14), El Mundo-el Día de Baleares, Palma 2006
- DIVERSOS AUTORS, *Historia de las Islas Baleares. Época Contemporánea. Siglo XX* (vol. 15), El Mundo-el Día de Baleares, Palma 2006
- DIVERSOS AUTORS, *Balears. Portes obertes*. Lunwerg Editores, Barcelona, 2005.
- DURAN, Miquel – MARIMON, Antoni (directors), *Del segle XVIII a la complexa contemporaneïtat*, Edicions 62, Barcelona 2004.
- DURAN, Miquel i SERRA, Sebastià (coord.), *Les Illes Balears. Un ésser viu. 25 anys d'autogovern (1983-2008)*, Institut d'Estudis Autònoms, Palma, 2008.
- FULLANA, Pere, *Mallorca durant el segle XIX (1808-1868)*, edicions Documenta Balear, Palma 1997.
- GABRIEL, Pere, Mallorca contemporània (s. XIX-XX), a *Historia de los pueblos de España. Los antiguos territorios de la Corona de Aragón. Aragón, Baleares, Cataluña, País Valencià*, Editorial Argos Vergara, Barcelona 1984, pàg. 161-196.
- GRUP D'ESTUDI DE LA CULTURA, LA SOCIETAT I LA POLÍTICA AL MÓN CONTEMPORANI, *El segle XX a les Illes Balears. Estudis i cronologia*, edicions Cort, Palma 2000.
- MARIMON, Antoni (dir.), *Atles d'història de Mallorca*, Promomallorca, Inca, 2005.
- MARIMON, Antoni - SERRA, Sebastià (directors), *Diccionari de partits polítics de les Illes Balears (1900-2008)*, Lleonard Muntaner editor, Palma 2012.
- MOLL, Margalida (coordinadora), *Història de les Illes Balears*, Documenta Balear, Palma 2000.

Bibliografia complementària

- MOLL, Isabel; SALAS, Pere; PUJADAS, Joana i CANALETA, Eva, *La lluita per la vida. Administració, medicina i reforma sanitària (Mallorca 1820-1923)*, Pollença, El Gall editor.
- PAYERAS, Miquel (Dir), *Memòria viva. Mallorca des de la mort de Franco fins avui 1975-1995*, Editorial promomallorca, 1995
- PICORNELL, C. SASTRE, F. i SERRA, S: (dirs.): *Turisme i societat a les illes balears*, Grup Serra, Palma, 2002